

Юрченко Олександр Михайлович – Керівник Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України, доктор юридичних наук, доцент,

Сервецький Іван Васильович – начальник кафедри Управління ОВС Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук

Деякі кримінально-правові заходи протидії корупції

Стаття присвячена актуальній темі – протидії корупції, засадам запобігання корупційним діянням. Розглянуто та проаналізовано зміни і доповнення до Закону України “Про засади запобігання корупційним діянням”.

Ключові слова: корупція, корупційні діяння, посадові особи, кримінально-правові заходи.

Постановка проблеми. Суспільство, де діє закон, намагається виробити найбільш ефективні форми боротьби з корупцією та організованою злочинністю, які є найбільш небезпечними злочинними явищами для будь-якого демократичного суспільства.

У тоталітарному суспільстві протидія корупції спрямовується проти противників режиму, завуальовується під псевдоборотьбу, підмінюється поняття та сутність злочинних корупційних діянь на адміністративні проступки, а дії посадових осіб визначаються як порушення фінансової дисципліни тощо.

Все це дозволяє високопосадовим особам учиняти корупційні діяння, розкрадати мільйонні кошти, збагачуватись олігархічній частині суспільства, безжалісно експлуатувати громадян, позбавляти їх власної думки, створювати у суспільстві думку безкарності, застосовувати цинічні форми потурання елементарних прав і свобод людини. Це свідчить про те, що корупцією були охоплені найвищі посадові особи держави, які, маючи владу, використовуючи злочинний інтелект, виро-

били механізм самозахисту, який був настільки ефективним, що будь-які намагання правоохоронних органів закінчувалися повним провалом.

Метою дослідження є комплексний аналіз чинного законодавства, яке регулює заходи протидії корупції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями протидії корупції займалися багато вчених, зокрема В. Г. Гончаренко, М. Й. Коржанський, М. І. Мельник, М. І. Хавронюк, О. М. Юрченко та ін.

Основні результати дослідження. Однією із проблем протидії корупції є її визначення, тлумачення термінів і встановлення кримінальної відповідальності за конкретне діяння. Так, 1 липня 2011 року вступив у силу Закон України “Про засади запобігання і протидії корупції”, п. 1 ст. 1 якого корупційним правопорушенням визнається умисне діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 4 цього Закону. Статтею 21 цього Закону України за корупційні правопорушення встановлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність [1].

Перелік правопорушень, у тому числі й злочинів, які вважаються корупційними, визначено в додатках № 3 і № 4 до Постанови Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2011 року № 1094:

1. Корупційні правопорушення, за які встановлено адміністративну відповідальність:

- порушення обмежень щодо використання службового становища (ст. 172-2 КУпАП);
- пропозиція або надання неправомірної вигоди (ст. 172-3 КУпАП);
- порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172-4 КУпАП);
- порушення встановлених законом обмежень щодо одержання дарунка (пожертви) (ст. 172-5 КУпАП);
- порушення вимог фінансового контролю (ст. 172-6 КУпАП);
- порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів (ст. 172-7 КУпАП);
- незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв’язку з виконанням службових обов’язків (ст. 172-8 КУпАП);
- невжиття заходів щодо протидії корупції (ст. 172-9 КУпАП).

2. Корупційні правопорушення, за які встановлено кримінальну відповідальність:

- привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем (ч. 2 ст. 191 КК України);

– заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами чи радіоактивними матеріалами шляхом зловживання службовим становищем (ч. 2 ст. 262 КК України);

– заволодіння наркотичними засобами, психотропними речовинами або їх аналогами шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем (ч. 2 ст. 308 КК України);

– заволодіння прекурсорами шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем (ч. 2 ст. 312 КК України);

– заволодіння обладнанням, призначеним для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем (ч. 2 ст. 313 КК України);

– заволодіння наркотичними засобами, психотропними речовинами, їх аналогами чи прекурсорами шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем (ч. 2 ст. 320 КК України);

– зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України);

– зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364-1 КК України);

– перевищення влади або службових повноважень (ст. 365 КК України);

– перевищення повноважень службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 365-1 КК України);

– зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365-2 КК України);

– службове підроблення (ст. 366 КК України);

– службова недбалість (ст. 367 КК України);

– одержання хабара (ст. 368 КК України);

– незаконне збагачення (ст. 368-2 КК України);

– комерційний підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368-3 КК України, окрім ч. ч. 4, 5);

– підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368-4 КК України, окрім ч. 5);

– пропозиція або давання хабара (ст. 369 КК України, окрім ч. 6);

– зловживання впливом (ст. 369-2 КК України);

– провокація хабара або комерційного підкупу (ст. 370 КК України);

– заволодіння офіційними документами, штампами чи печатками шляхом зловживання особи своїм службовим становищем, а так са-

мо їх умисне знищення, пошкодження чи приховування, а також здійснення таких самих дій відносно приватних документів, що знаходяться на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форми власності, вчинене з корисливих мотивів або в інших особистих інтересах (ч. 1 ст. 357 КК України);

- викрадення, привласнення, вимагання військовою службовою особою із зловживанням службовим становищем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними (ч. 2 ст. 410 КК України);

- зловживання військовою службовою особою владою або службовим становищем (ч. 1 ст. 423 КК України);

- перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень (ч. 1 ст. 424 КК України) [2].

Перелічені правопорушення вважаються корупційними лише тоді, коли їх учинено суб'єктом відповідальності, визначеним у ч. 1 ст. 4 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції", зокрема, це стосується корупційних правопорушень, за які передбачено кримінальну відповідальність [1].

Відповідно до вищевказаного Закону України [1], суб'єктами корупційних правопорушень є наступні категорії осіб:

1) особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а саме:

- а) Президент України, Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віцепрем'єр-міністр України, віцепрем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор України, Голова Національного банку України, Голова Рахункової палати, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради Міністрів Автономної Республіки Крим;

- б) народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад;

- в) державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;

- г) військові посадові особи Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів військових формувань;

- г) судді Конституційного Суду України, інші професійні судді, Голова, члени, дисциплінарні інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, службові особи секретаріату цієї Комісії, Голова, заступник Голови, секретарі секцій Вищої ради юстиції, а також інші

члени Вищої ради юстиції, народні засідателі і присяжні (під час виконання ними цих функцій);

д) особи рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, Державної кримінально-виконавчої служби, органів і підрозділів цивільного захисту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, особи начальницького складу податкової міліції;

е) посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, дипломатичної служби, митної служби, державної податкової служби;

є) члени Центральної виборчої комісії;

ж) посадові та службові особи інших органів державної влади;

2) особи, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

а) посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені в пункті 1 частини першої цієї статті, але одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету;

б) особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги (аудитори, нотаріуси, оцінювачі, а також експерти, арбітражні керуючі, незалежні посередники, члени трудового арбітражу, третейські судді під час виконання ними цих функцій, інші особи в установлених законом випадках);

в) посадові особи іноземних держав (особи, які обіймають посади в законодавчому, виконавчому або судовому органі іноземної держави, в тому числі присяжні засідателі, інші особи, які здійснюють функції держави для іноземної держави, зокрема для державного органу або державного підприємства), а також іноземні третейські судді, особи, які уповноважені вирішувати цивільні, комерційні або трудові спори в іноземних державах у порядку, альтернативному до судового;

г) посадові особи міжнародних організацій (працівники міжнародної організації чи будь-які інші особи, уповноважені такою організацією діяти від її імені), а також члени міжнародних парламентських асамблей, учасником яких є Україна, та судді і посадові особи міжнародних судів;

3) особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або особи, спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, відповідно до закону;

4) посадові особи юридичних осіб, фізичні особи – у разі одержання від них особами, зазначеними у пунктах 1, 2 частини першої цієї статті, або за участю цих осіб іншими особами неправомірної вигоди [1].

Зазначимо, що низку змін до діючих статей внесено Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення” від 7 квітня 2011 р. № 3207-17 [3], яким запроваджено нові склади корупційних правопорушень.

Кодекс України про адміністративні правопорушення [4] доповнено главою 13-А “Адміністративні корупційні правопорушення”, згідно зі статтями якої адміністративна відповідальність суб’єктів корупційних правопорушень настає за діяння, передбачені ст. ст. 172-2, 172-3, 172-4, 172-5, 172-6, 172-7, 172-8 та 172-9 КУпАП. Цим же Законом України доповнено і Кримінальний кодекс України. Так, з 1 липня 2011 року введено в дію норми Кодексу, які передбачають відповідальність за вчинення корупційних злочинів (ст. ст. 364-1, 365-1, 365-2, 368-2, 368-3, 368-4 та 369-2 КК України) [5].

Очевидно, що на сучасному етапі розвитку і становлення державних інститутів найбільша загроза надходить від корумпованих чиновників, які доводять до зубожіння населення, на негараздах держави будують політичну кар’єру, проявляють повну зневагу до громадян і їх оперативна перевірка на предмет порядності та непідкупності буде найефективнішим заходом у боротьбі з корупцією. З метою посилення відповідальності за порушення корупційних діянь пропонуємо наступні зміни до Кримінального кодексу України [6].

Розділ 12. Корупційні діяння, вчинені службовою чи посадовою особою

Стаття 1. Корупційні діяння, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу

Корупційні діяння, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, посягання на територіальну цілісність і недоторканність України, розголошенням державної таємниці, передачу або збирання відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, яка є власністю держави, розголошенням відомостей про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист, а також осіб, які співробітничать із суб’єктами оперативно-розшукової діяльності.

Карасться позбавленням волі на строк п’ятнадцяти років або довічним ув’язненням.

Стаття 2. Корупційні діяння, пов’язані з медичною діяльністю

Корупційні діяння, пов’язані з розголошенням відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, неналежне виконання обов’язків щодо охорони життя та здоров’я дітей, незаконне розголошення лікарської таємниці, розголошенням таємниці усиновлення (удочеріння), незаконними діями щодо усиновлення (удо-

черіння), приховуванням або перекрученням відомостей про захворюваність населення.

Карається позбавленням волі на строк п'ятнадцяти років або довічним ув'язненням.

Стаття 3. Корупційні діяння, пов'язані з посяганням на свободу людини

Корупційні діяння, пов'язані з торгівлею людьми або іншою незаконною угодою щодо передачі людини, примушуванням до вступу в статевий зв'язок.

Карається позбавленням волі на строк п'ятнадцяти років або довічним ув'язненням.

Стаття 4. Корупційні діяння, пов'язані з перешкоджанням здійсненню виборчого права

Корупційні діяння, пов'язані з перешкоджанням здійсненню виборчого права, неправомірним використанням виборчих бюлетенів, підлог виборчих документів або неправильний підрахунок голосів чи неправильне оголошення результатів виборів, порушенням таємниці голосування, порушенням законодавства про референдум, незаконним перешкоджанням організації або проведенню зборів, мітингів, походів і демонстрацій, порушенням рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або ставлення до релігії.

Карається позбавленням волі на строк п'ятнадцяти років або довічним ув'язненням.

Стаття 5. Корупційні діяння, пов'язані з порушенням особистих прав

Корупційні діяння, пов'язані з порушенням недоторканності житла, порушенням таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер.

Карається позбавленням волі на строк п'ятнадцяти років або довічним ув'язненням.

Стаття 6. Корупційні діяння, пов'язані з перешкоджанням професійній діяльності

Корупційні діяння, пов'язані з перешкоджанням законній професійній діяльності журналістів, грубим порушенням законодавства про працю, грубим порушенням угоди про працю, порушенням авторського права і суміжних прав, порушенням прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію, незаконним використанням знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікова-

ного зазначення походження товару, порушенням вимог законодавства про охорону праці.

Карасться позбавленням волі на строк п'ятнадцяти років або довічним ув'язненням.

Стаття 7. Корупційні діяння, пов'язані з привласненням, розтратою, заволодінням, одержанням або вимаганням матеріальних цінностей

Корупційні діяння, пов'язані з привласненням, розтратою, заволодінням одержанням або вимаганням матеріальних цінностей, шляхом зловживання службовим становищем, протидією законній господарській діяльності, ухиленням від повернення виручки в іноземній валюті, незаконним відкриттям або використанням за межами України валютних рахунків, умисним порушенням вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, порушенням законодавства про бюджетну систему України, виданням нормативно-правових або розпорядчих актів, які змінюють доходи і видатки бюджету всупереч встановленому законом порядку, ухиленням від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів, фіктивним банкрутством, доведенням до банкрутства, приховуванням стійкої фінансової неспроможності, незаконні дії у разі банкрутства, шахрайством з фінансовими ресурсами, порушення порядку випуску (емісії) та обігу цінних паперів, розголошенням комерційної таємниці, незаконні дії щодо приватизаційних паперів, викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження, викрадення, привласнення, вимагання комп'ютерної інформації або заволодіння нею шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем.

Карасться позбавленням волі на строк п'ятнадцяти років або довічним ув'язненням.

Стаття 8. Корупційні діяння, пов'язані з екологічною безпекою

Корупційні діяння, пов'язані з приховуванням або перекрученням відомостей про екологічний стан, проектуванням чи експлуатацією споруд без систем захисту довкілля, незаконне полювання, риболовля, рослинництво.

Карасться позбавленням волі на строк п'ятнадцяти років або довічним ув'язненням.

Стаття 9. Корупційні діяння, пов'язані зі сприянням учасникам злочинних і терористичних організацій

Корупційні діяння, пов'язані зі сприянням учасникам злочинних організацій та укріпленням їх злочинної діяльності, здійсненням впливу на органи влади з метою не вчинення дій, що сприяють терористичному акту, ви-

краденню, привласненню, вимаганню вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодінню ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем, у тому числі військовою службовою особою, примушуванням працівника транспорту до невиконання своїх службових обов'язків, нищенням, руйнуванням чи псуванням пам'яток історії або культури.

Карасться позбавленням волі на строк п'ятнадцяти років або довічним ув'язненням.

Стаття 10. Корупційні діяння, пов'язані з викраденням, привласненням, вимаганням наркотичних засобів

Корупційні діяння, пов'язані з викраденням, привласненням, вимаганням наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи прекурсорів чи заволодінням ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем, а так само обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи прекурсорів, порушенням встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Карасться позбавленням волі на строк п'ятнадцяти років або довічним ув'язненням.

Стаття 11. Корупційні діяння, пов'язані з втручанням у діяльність правоохоронних органів і депутатів

Корупційні діяння, пов'язані з втручанням у діяльність судових органів, працівника правоохоронного органу, державного діяча, захисника чи представника особи, перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради, а так само невжиття заходів безпеки щодо осіб, взятих під захист, невиконання судового рішення.

Карасться позбавленням волі на строк п'ятнадцяти років або довічним ув'язненням.

Стаття 12. Корупційні діяння, пов'язані зі зловживанням владою або службовим становищем

Корупційні діяння, пов'язані зі зловживанням владою або службовим становищем, перевищенням влади або службових повноважень у тому числі й військовою службовою особою, службове підроблення, а так само недбале ставлення до військової служби, бездіяльність військової влади, залишення гинучого військового корабля, службовою недбалістю.

Карасться позбавленням волі на строк п'ятнадцяти років або довічним ув'язненням.

Стаття 14. Корупційні діяння, пов'язані з провокаційними діяннями

Корупційні діяння, пов'язані з провокаційними діяннями, передбаченими ст. ст. 1–13, для задоволення власних інтересів, інтересів третіх осіб або іншої державної структури.

Карасться позбавленням волі на строк п'ятнадцяти років або довічним ув'язненням.

Зауважимо, що більшість учених під об'єктом посадових злочинів визнають (у тій чи іншій мірі) суспільні відносини, які визначають і регулюють зміст правильної роботи державного апарату, на що вказують Б. В. Здравомислов [7], Ю. В. Ляпунов [8], О. Я. Светлов [9]. Відповідно до чинного законодавства, посадовий злочин може мати місце: – при порушенні службовою особою обумовлених її службовим становищем обов'язків і, якщо в результаті таких дій було заподіяно істотну шкоду державним чи громадським інтересам, що охороняються законом, а також при наявності причинного зв'язку між діями та наслідками (ст. 2 КК України) [10]. Обов'язки посадової особи обумовлені службовим становищем, а також Законом України “Про державну службу” [11], у ст. 5 якого зазначено, що державний службовець повинен сумлінно виконувати свої службові обов'язки, шанобливо ставитись до громадян, керівників і співробітників, дотримуватися високої культури спілкування, не допускати дій і вчинків, які можуть зашкодити інтересам державної служби чи негативно вплинути на репутацію державного службовця.

За вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією, відповідно до Закону України “Про засади запобігання корупційним діянням” настає адміністративна відповідальність, якщо вони не містять складу злочину [1]. При вчиненні одного із перерахованих посадових злочинів відповідальність настає за ст. 368 КК України “Одержання хабара” [10].

Хабар – це незаконна винагорода матеріального характеру. Тому предметом хабара є:

1. Гроші: а) готівка: гривня, валюта тощо; б) безготівкові – авізо, платіжні доручення, чек, акредитиви, ощадні книжки на пред'явника, банківські платіжні картки; в) цінні папери: приватизаційні папери, акції, облігації внутрішніх і зовнішніх державних позик, облігації місцевих позик, казначейські зобов'язання, ощадні сертифікати, інвестиційні сертифікати, векселі тощо; г) система електронних грошей.

2. Майно: а) обіг якого не обмежено: рухоме, нерухоме; б) обіг якого обмежено або заборонено: наркотичні засоби та психотропні, сильнодіючі отруйні лікарські засоби та прекурсори, вибухові речовини,

зброя та боєприпаси, вибухові речовини та вибухівка, спеціальні технічні засоби отримання інформації.

3. Право на майно та прибуток: свідоцтво на право власності, введення до співзасновників без оплати, ордер на майно, дарування, абонемент на послуги, путівки на лікування.

4. Послуги: виконання робіт, проведення безоплатного ремонту автотранспортних засобів, безоплатні будівельні роботи, надання безпідставних знижок на майно, квитки на проїзд, транспортні послуги, безоплатне харчування.

5. Інші речі: страхування, кредитні зобов'язання, залік за спожиту електроенергію та газ тощо.

У коментарі Кримінального кодексу України вказано це майно (гроші, матеріальні цінності), право на майно (документи, які надають право на отримання майна, надання права користуватися майном або вимагати виконання зобов'язань тощо), будь-які дії майнового характеру (передача майнових вигод, відмова від них, відмова від права на майно, безоплатне надання послуг майнового характеру, санаторних чи туристичних путівок, проведення будівельних чи ремонтних робіт тощо) [10].

Дача хабара (ст. 170 КК України) з об'єктивної сторони полягає в передачі посадовій особі матеріальних цінностей, права на майно чи вчинення на її користь дій майнового характеру за виконання чи невиконання дії, яку та повинна була або могла виконати з використанням посадового становища.

Тобто, особа, яка дає хабара, підриває авторитет державного службовця, органу влади, підприємства, установи, організації. Авторитет – (загально визнане значення), вплив, поважність особи організації [12].

Законодавець дає можливість особі, яка дала хабар добровільно заявити про це в правоохоронні органи за умови, якщо відносно неї мало місце вимагання хабара або якщо ця особа після дачі хабара добровільно заявила про це в правоохоронні органи. У Законі не обумовлений термін, який повинен пройти з моменту дачі хабара і повідомлення про це одержувача хабара в правоохоронні органи [10].

Добровільність передбачає звернення особисто або через законного представника, якщо він не може, з будь-яких причин, звернутися з письмовою або усною заявою. Усне або письмове звернення може мати місце тоді, коли особа бажає уникнути кримінальної відповідальності за дачу хабара або скомпрометувати посадову особу. З цією метою законодавець і ввів статтю 370 КК України “Провокація хабара”, тобто завідоме спотворення службових обставин і умов, що викликають пропонування або одержання хабара, щоб потім викрити того, хто дав або взяв хабар [10].

У випадку, коли спровокований хабародавець дав хабара з метою захисту своїх законних прав та інтересів, він звільняється від кримінальної відповідальності.

Центральне місце в провокації хабара займає провокатор (лат. *provocator*) – таємний агент, який діє шляхом провокації, підбурювач, що діє зі зрадницькою метою [12].

Провокація (лат. *provocation* – виклик) – підбурювання, спонукання окремих осіб, груп, організацій до дій, які потягнуть за собою тяжкі наслідки [12]. Провокація – навмисні дії проти окремих осіб, організацій, держав, що здійснюються з метою їх мотивації до згубних для них вчинків. Таким чином, тоталітарний режим створив такі умови, щоб, з одного боку, захистити політичну систему, а, з іншого, – не допустити компрометації посадових осіб, які займали посади за партійною відданістю.

Отже, спеціальна перевірка повинна регламентуватися Законом України “Про засади запобігання корупційним діянням”, об’єктами перевірки повинні бути посадові особи, які займають високі державні посади і від яких залежить розвиток державних програм, добробут кожного громадянина України, при призначенні на посаду та перевірці відповідності займаній посаді.

Суб’єктивна сторона оперативної перевірки – це причини дій чиновника або його бездіяльність, що призводить до не виконання інструкцій, законів, приписів та інших нормативних актів, які регламентують чітку поведінку у відповідних випадках [1].

Об’єктивна сторона – це не тільки вимогання, створення умов та інших протизаконних дій, але й бездіяльність посадової особи, яка повинна була б діяти належним чином відповідно до закону та інструкцій.

Оперативна перевірка може здійснюватися тільки одним органом (службою), обмеженим колом осіб, за мотивованим поданням начальника цього органу та рішенням Верховного Суду України. Строк дії результатів перевірки повинен тривати до 5 років. Результати оперативної перевірки доводяться до посадової особи і приймаються адміністративні рішення про непризначення на посаду, звільнення з посади і заборону їй займати посади протягом 5 років з відшкодуванням у судовому порядку суми вручених коштів. Інше покарання може застосовуватися тільки на підставі закону.

Таким чином, на сучасному етапі розвитку і становлення державних інститутів найбільша загроза надходить від корумпованих чиновників, які доводять до зубожіння населення, на негараздах держави будують політичну кар’єру, проявляють повну зневагу до громадян і їх

оперативна перевірка на предмет порядності та непідкупності буде найефективнішим заходом у боротьбі з корупцією.

Список використаних джерел

1. Про засади запобігання та протидії корупції : Закон України від 7 квіт. 2011 р. № 3206-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 40. – Ст. 404.
2. Про затвердження Порядку підготовки та оприлюднення звіту про результати проведення заходів щодо запобігання і протидії корупції : Постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовт. 2011 р. № 1094 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-porjadku-pidgotovki-ta-oprilyudnennja-zvi-doc74065.html>.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення : Закон України від 7 квіт. 2011 р. № 3207-17 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 41. – Ст. 414.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради України РСР. – 1984. – № 51. – 1122 с.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв’язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України”. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 376 с.
6. Сервецький І. В. Теоретико-правові та організаційні аспекти діяльності ОВС з розгляду заяв і повідомлень про злочини : навч. посіб. / Сервецький І. В., Підюков П. П. ; [за заг. ред. С. М. Гусарова]. – К., 2012. – 276 с.
7. Здравомыслов Б. В. Должностные преступления. Понятия и квалификация / Б. В. Здравомыслов. – М. : “Юрид. лит.”, 1975. – 168 с.
8. Ляпунов Ю. И. Ответственность за взятку / Ю. И. Ляпунов. – М. : “Знание”, 1987. – 64 с.
9. Светлов А. Я. Ответственность за должностные преступления / А. Я. Светлов. – К. : Наук. думка, 1978. – 303 с.
10. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / за заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. – [2-е вид., перероб. та доп.]. – К. : Дакор, 2008. – 1428 с.
11. Про державну службу : Закон України від 16 груд. 1993 р. № 3723-XII (редакція станом на 13 черв. 2012 р.) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/3723-12>.
12. Новый тлумачний словник української мови : [в 3 т.] / [укл. В. Яременко, О. Сліпущко]. – [2-е вид.]. – К. : Аконіт, 2005.
Т. 3. – П–Я. – 2005. – 928 с.

Статья посвящена актуальной теме – противодействию коррупции, принципам предотвращения коррупционных действий. Рассмотрены и проанализированы изменения и дополнения к Закону Украины “О принципах предотвращения коррупционных деяний”.

The article is devoted to the actual theme – counteraction to corruption, the principles of prevention the acts of corruption. The amendments and addition to the Law of Ukraine “About principles of prevention the acts of corruption” are considered and analysed.

Стаття надійшла до редакції журналу 4 жовтня 2012 року.